

מאימתי פרק ראשון תענית

יג.

עין משפט
גר מצוה

ב נבא א מיי פ"ה מהלכות
תעניות הלכה י סג
עשין מד"ס ג טו"ש ע"ח
סי מקד ספי"ג ז:
ב א מיי פ"ה מהלכות
אלל הלכה ד סג עשין
עס טו"ש ע"ד סי ספא
ספי"ג א:
בא ג מיי פ"ג מהלכות
תענית הלכה ד טור
וט"ש ע"ח סי תקעה
ספי"ג א:
בב ד מיי פ"ג מהלכות
שניטת עשור הלכה ב
טו"ש ע"ס סי מקד
ספי"ג ח:
ה וטו"ש ע"ד סימן רל
ספי"ג עה:
בג ו ז ח מיי פ"ג
מהלכות תענית הלכה ד
טור ט"ש ע"ס סימן תקעה
ספי"ג ג:
בד ט מיי פ"ה מהלכות
אלל הלכה ד סג עשין
ב טו"ש ע"ד סי ספא
ספי"ג א:
י וטו"ש ע"ד סימן ספא
ספי"ג ד:
כה ב מיי עס פ"ו הלכה
יג טו"ש ע"ד סי טז
ספי"ג ג:
כו ל מיי עס טו"ש עס
סי שפט ספי"ג א:
כז מ מיי עס טו"ש עס
סי טז ספי"ג ג:
כח ז מיי עס טו"ש עס
סי שפט ספי"ג א:

תורה אור השלם

1. ואלי יאספו כל חרד
בדברי אלהי ישראל על
מעל הגולה ואני ששב
משומם עד למנחת
העֶבֶר: עורא ט ד
2. ובמנחת העֶבֶר קמתי
מתעניתי ובקרעי בגדי
ומעילי אֶבְרָתָהּ על
ברכי ואֶפְרָשָׁה כפי אֵל אִי
עורא ט ה

מוסף רש"י

בין בתשעה באב בין
ביה"ב. ואפי' שאסומין
בנחלה (ביצה יח.).
כשאמרו אסור
במלאכה. גבי עגרו אלו
ולא נענו (מו"ק טו.).
וכשאמרו אסור בנעילה
הסגדל כו' אסור
ברחיצה. תמעית לצור
(טו.).

רבינו חננאל

[ו]תפלת התענית בשחרית
לא יכלינן למימר, דבתים
ואלי יאספו כל חרד בדברי
אלקי ישראל על מעל
הגולה ואני יושב משומם
עד למנחת הערב, ובמנחת
הערב קמתי מתעניתי
ובקרעי בגדי ומעילי
אֶבְרָתָהּ על ברכי ואפרישה
כפי אל ה' אלקי, ש"מ
התפלת התענית באחרית
היום הוא ברביעית
האחרון. אמר רב הסדא כל
שהוא משום אבל בגון
תשעה באב ואבל אסור
ברחיצה בין בחמין בין
באיין

איפוך אנא. פי' דנימא פלגא קמייא דיומא מללו וצעו רחמי
ואידך פלגא מעייני צמילי דמתא ומשני לא ס"ד:
אמר רב חסדא ב"ל שהוא משום אבל בגון תשעה באב (א) **אסור**
אפילו בצונן ואבל אסור בין בחמין בין בצונן וכו'. ירושלמי
יוסף צריה לרבי יהושע צן לוי
בתשעה צצז וצויה"כ מרחין ידיו
ומקנה צמפה ומעצירה על גבי עיניו
רבי יונה תרי סמרטוטי ויהיז תותי
כרעיה פי' היה מניח סמרטוט תחת
הכר כדי לנחלו ומעצירו על גבי
עיניו: **וב"ל שהוא משום תענוג**
וכו'. ועכשיו שאין תענית לצור
צצבל אלא תשעה צצז מותרין אפילו
בחמין אפילו י"ז בתמוה וזוה גלגליה
ךך פסק ראצ"ה ור' יואל אציו אסר
לרחוץ בחמין:

ונועלין המרחצאות. פי' שהן
חמין: **אמרו סוכרין**
נחרות כו'. כלומר אי הוה אסור
צצונ מיי איכא למימני סוכרים נחרות
פשיטא דלא מצי למסכר כלומר כמו
ךן לא תדוק מהא דקמתי ונועלין
המרחצאות: **מבי"ח בחמין מי**
איבא. הא שאזינס ניינה מדלא קאמר
משכחת לה טצילה (בחמין) דכשירה
אלא שאמר בחמין אסור ור' יואל אציו אסר
דכונו שאזז אפילו ע"י המשכה לא
מגיטא טצילה והא דלמר (ב) דהמשכה
כולה כשירה ג"ל לענין שאינה פוסלת
את המקוה כשאר מיס שאזינס אבל
טצילה דחיי אינו עולה צחס:

ובן אתה מוצא במגודה ואבל מאי
לא אכילהו. פי' (א) אהא
דקאמרין וצצונ מותר דאלכל נמי
מותר צצונ וקשיא לרז חסדא דלמר
אלל אסור צין בחמין צין צצונ ומשני
אשארלא כלומר אשאר דינין (ב) אנעילה
וסיכה אלל לא קאי אהא דצצונ:
הכביד שערו מיקל בתער.
פי' דרך חמיה אלל
לא כדרכו דרך גילות ומקאמר
מיקל ולא קאמר מגלח:

בצונן לא לעולם בחמין ודקא קשיא לך וכן אתה מוצא במגודה ובאבל אשאר
קאי תא שמע דאמר ר' אבא הכהן משום ר' יוסי הכהן מעשה ומתו בניו של
ר' יוסי בן רבי חנינא ורחץ בצונן כל שבעה ה' התם כשתכפוהו אבליו הוה דתניא
(א) תכפוהו אבליו זה אחר זה הכביד שערו מיקל בתער ב ומכבם בסותו במים
אמר רב חסדא ב בתער אבל לא במספרים ב במים ולא בנתר ולא בחול אמר
רבא אבל מותר לרחוץ בצונן כל שבעה מידי דהוה אבשרא וחרא מיתבי
אין

בצונן, אבל כל שהוא משום תענוג כגון תענית ציבור בחמין אסור ובצונן מותר. מאחר דקתני אסורין
ברחיצה למה לי למיתגא תוב ונועלין את המרחצאות, אלא רחיצה דאסנתא רחיצה במרחץ בחמין הוא דאסור אבל בצונן
שרי. ואיתנין לטויעיה לרב חסדא דתניא כל חייבי טבילות כדרכין בין בתשעה באב בין ביום הכיפורים, ואמרין
(בחמין) ליכא לאוקומה דשאובין ניהו, אלא בצונן, ואי אמרינן לכולי עלמא רחיצה ב"ט באב בצונן שרי, איצטריך לאשמועינן
טבילה בצונן שהיא מצוה בזמנה דשרי, אלא ש"מ רחיצה אפי' בצונן אסור, וטבילה דמצוה שרי, ולכולי עלמא אסור.
ואחרי, לעולם בצונן לכולי עלמא שרי, והא ברייתא בחמין היא, ואם תאמר מיס שאובין הן, כן חמין טבריא דמיס חמין
ניהו. ואקשינן, אי הכי סיפא דקתני ר' חנינא [סגן] הכתנים אומר (מיס חמין) כדי הוא בית אלקינו (לאבדן) עליו
טבילה אחת בשנה, לטבול בצונן דשרי וליכא עבירה. ודחי באתרא דליכא צונן, ורחיצה בחמין אסור משום כבוד בית אלקינו
שחרב, כדי הוא בית אלקינו לאבד מצות טבילה (אחת) בזמנה פעם אחת. ה"ש כשאמרו בתענית אסור ברחיצה לא אמרו
[אלא] כל גופו אבל פניו ידיו ורגליו מותר. וכשאמרו אסור במלאכה לא אמרו אלא ביום אבל בלילה מותר. וכשאמרו אסור
בנעילה הסגדל לא אמרו אלא בעיר אבל בדרך מותר, הא כיצד יצא לדרך נועל, הגיע לעיר הולך הסגדל מרגלו ומחזק יתק.
וכן אתה אומר במגודה ובאבל. ורחינן לא, כי קא קתני וכן באבל בנעילה סגדל ואמלאכה אבל רחיצה לא, ולעולם בחמין.

אין

אבל בחמין אסור ובצונן מותר. וד"ה ר"ב ר' אדי ממתני', מאחר דקתני אסורין

איפוך אנא. דפלגא דיומא קמא הוו קרו ומפטרי וצעו רחמי וצאידך
פלגא מעייני: **על מעל הגולה.** ואני יושב משומם עד מנחת הערב
וצמנחת הערב קמתי מתעניתי וצקרעי בגדי ומעילי ואכרעה על
צרכי ואפרשה כפי אל ה' אלהי: **וצמנחת הערב קמתי.** אלמא
צאידך פלגא צעו רחמי עד פניא
מכלל דפלגא קמא מעייני צמילי
דמתא: צמנחת צן חכליה כתיב
צעורא ואלי יאספו. לי היו מתאספין
וצאין טושים שצהן להגיד לפני על
מעל וטמא הגולה להפרישם: משומם
אישמודי"ן צלע"ו. על מעלם שמתודין
עד מנחת הערב מחזות ואיך שהלל
נוטה כדאמרין צמס' יומא (דף סח):
לכותיה דלכרבה מני משחרי כותלי:
קמתי מעניתי. לא שמתענה עד
המנחה ואח"כ אוכל אלא כלומר מצער
נפשיה. וצקרעי ואס שאני קורע בגדי
ומעילי הייתי מתפלל כדי שאתרלה: כל
שהוא משום אבל. כל תענית שאסרו
חכמים רחילה משום אבל כגון ט'
צצז שהוא משום אצילות חורבן וכל
שכן צצז ממע שמתו לפניו דאית ליה
לערא טוצא אסור צין בחמין וכו':
משום תענוג. שאלטערעין ואוסקין
עצמן בתענוג: ה"ג **אמר רב אידי בר**
המרחלאות וה"ל אצוי ואי צצונ אסור
סוכרין את הנהרות מיצעי ליה למימני.
צממיה. אף אכן נמי תנינא צממתי'
דקתני גבי תענית לצור (ב) ונועלין את
המרחלאות דהיינו חמין אבל צונן מותר
ה"ל אצוי כלומר ואי הוה סצירה ליה
למנא דיין דצצונ אסור היכי הוה צעי
למימני סוכרין את הנהרות היכי מצי
למיסכרינהו: **אבל.** רב אידי הכי
קא קשיא ליה צממתינן דקאמר שמע
מינה דלא אסר אלא חמין מכדי
קתני חמין' אסורין ברחיזה וסתם
רחיזה צין חמין צין צונן למה לי מו
למימנא ומיתנא ונועלין אלא למימנא
דדוקא חמין וכו': **לימא מסייע ניה.**
לרז חסדא דלמר כל שהוא משום
אלל אסור אפילו צצונ: כל חייבי
טבילות. נדה ויולדת טובלים כדרכין:
טבילה בחמין מי איכא. חמי האור
הא שאובין ניינו: אלא לאו צצונ.
וחייבי טבילות אין משום טצילה
צזמנה מנזה שממנא לטור עכמו:
ה"ג **כולי עלמא נה.** (א) בחמין ולא
צצונ: **לא נלכח אלא לחמי טבריא.**
והלכך חייבי טבילות אין כולי עלמא

לא אלל צצונ שרו: **כדי.** רחוי הוא בית אלהינו כו': **ואם אישא.** כדמוקמת לה דצצונ שרי מאי קא מחדר ליה רבי חנינא לתנא קמא
מאציבור טבילה נהי דלא טבלי צממין משום כבוד בית אלהינו הא מנו טבלי צצונ אלא לאו צצונ נמי אסרי והיינו דלמר לאצד: **אמר רב**
פפא. לעולם בחמי טבריא והיינו דקאמרין חייבי טבילות אין כולי עלמא לאו צצונין כ"ע שרי ומאי לאצד דקאמר ר' חנינא כגון צאתרל דלא
שכיח צונן: **כשאמרו אסור** (ב) **[במלאכה].** גבי תענית צצור לא אמרו אלא ציום אלל צבילה מותר. מהכא (א) משמע דבילתי תשעה צצז מותר
במלאכה ואין ציטול אלא ציום אלל אין מפרסקינן דצצור: **יאל לדרך.** חוץ לעיר: **וכן אסא מוצא צמנודה ואצז:** הכי גרסינן צמחי
אילימא בחמין מי שרי והאמר רב ששם אלל אסור להושיע אצצור צממין אלא לאו צצונ מאי לאו אפולו כו'. הא דקתני וכן אמה מוצא צמנודה
ואצז אלא הכי קאי ואפילו ארחיזה ושמע מינה דתמעית צצור אסור לרחוץ כל גופו אפילו צצונ ומיוצתא לרפרס בר פפא: **לא אשאר**
קאי. אנעילה (ב) וסיכה ועולם הך רחיזה צממין היא אלל צצונ שרי לרחוץ כל גופו. והשתא דלמרת צמנודה ואצז לאו ארחיזה קיימי
ליכא לחקשוי כדפרכת לעיל אילימא צממין מי שרי: **ורחץ צצונ צצור שצעה גרסינן.** אלמא צצונ שרי: **שספופו אצזיו.** צוה אחר זה
דקתני שמתו צניו שניהם ולפיכך חמירו לו כדאשכחן גבי שיער: **מיקל צסעה.** דשקיל פורתא מינייהו: **וצסעה.** דרך שינוי: **נסר.**
קרקע הוא או אכן כעין שקורין קרי"ח צלע"ו: **צסער וחוול** דרך לכבם שיתלבן: **מידי דהוה אבשרא וחמרא.** דתענוג הן לצונן:

אין

אין

אין

אין

(א) שנת קול. פ"ה י"ז: יומא
פ"ה. (ב) וצרכות כ"ה.
(ג) מ"ק טו.; (ד) ומוסף
פ"ה, (ה) ומו"ק שם ספחים
נד.; (ו) מ"ק ה.; (ז) ונעיל
(ח) ונ"י ש"י ספחים
נד.; ד"ה צן השמשות וכו'
והמג"א סי' מקד סי"ק כג
היטו צלע"ו, (ט) ו"ק
דמורה ד"י: וע"ש צמס'
ד"ה ואין.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ל שהוא משום אבל
כגון תשעה צצז. ג"כ פי'
כדנבין אית לפלוגי צין
שהוא משום אבל וצין שהוא
משום תענוג אבל צויה"כ
שהוא דלחוייתא אפי"ס
שהוא משום תענוג אסור
צין בחמין צין צצונ:
(ב) שם מצי לאו אכילה
ובמאי אילמא צממין כו'
(ג) ותיב עסקין נמחק:
כ"ל רש"י ד"ה ה"ג כ"ע לא
לא צממין: (ד) ד"ה
כשאמרו אסור ברחיזה
גבי תענית: (ה) ד"ה לא
אשארל קאי ארחיזה אסור
ורמלאכה ועולם הך:
(ו) תוס' ד"ה אמר ר"ח כו'
כגון תשעה צצז ואצז אסור
צין צצז ותיבת אסור
אפילו צצונ נמחק: (ז) ד"ה
וכן כו' פירוש דקאי אהא
דקאמרין דבצונן מותר:
(ח) בא"ד כלומר אשאר
דינין קאי אנעילה
ורמלאכה אבל לא:

גיליון הש"ס

תוס' ד"ה וכן. מותר
בצונן ופש' לר"ח. ק' לי
הוא ארחיזה כיון דמימי
צצז וצפ"ה תני כל גופו
אסור א"ו דהקוסיא
כשיצור זמנא דתמעית
ג"כ אסור צצונ כל גופו
וקשיא לר"ח וכמ"ס רש"י:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (שאוין ניינו)
פא"מ (וימנ"ס רצוני צו"ד
סי' רל ס"ק קסה וט"ע):

לענין רש"י

אישתודרין'
[אישתודרין]. המום.
קרי"א [קרידי"א]. גיר.

רבינו גרשום

איפוך אנא. דמפרצה מצלי
ולאורתא קרו ומפטרו.
במנחת הערב (וכו')
ואמר על ברכי. אילמא
דברייתא תבא הוה מצלי.
אף אן נמי תנינא. דתענית
צצור אפי' אסור אסור אלא
בחמין. דקתני ונועלין את
המרחצאות. (א) אבל הכי
איבעי ליה למיתני, מי צמי
למיתני סוכרין את הנהרות.
א"ש שישא בר אבא רב אידי
בר אבין הכי קשיא ליה
מכדי קתני אסורין ברחיזה.

(א) צויל צ"ל אצוי אלא היכו וכו'. (ב) כלאהי תמזה דהא גם לר"ח צמ"כ אסור צצונ ומאי מימתי מינה רחיה אצוי דכינוי לה הוה גורם צצורי ר"ח מנוי עדיין כ"ע.